

N:o 12.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen samt till lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen; gifven Stockholms slott den 31 december 1904.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1:o lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen; samt
- 2:o lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Ossian Berger.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen.**

Härigenom förordnas, att 65 § utsökningslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn, dels ock, till ett värde af högst etthundrafemtio kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören. Saknas utväg till nödtorftigt uppehälle; då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarfvas. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, hvarför pantsättningen skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1906.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 30 § konkurslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Gäldenär skall, där han sig ej annorledes försörja kan, af konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn under två månader från den dag, offentlig stämning gifven är. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män öfverlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagdt är. Gäldenären varde ock tilldeladt hvad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid Rätten till förhör, eller annorstädes till afgifvande af upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom Rättens domsaga, än som tarfvades, om han därinom, å ort där han sist vistades, sig uppehölle. I öfrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, hustru och oförsörjda barn, dels ock, till ett värde af högst etthundra-femtio kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören.

Kommer tvist upp i anledning af hvad nu stadgadt är; pröfve Rätten hvad gäldenären består må med afseende såväl å hans behof och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och beredvillighet att gode männen tillhandagå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1906.

Transumt af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 12 februari 1904.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger anförde i underdånighet:

»Gällande utsökningslag innehåller i fråga om gäldenärs rätt att undantaga gods från utmätning följande stadgande:

65 §.

Från utmätning skola undantagas nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn. Saknas utväg till nödtorftigt uppehälle; då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarfvas, så ock nödiga arbetsredskap eller andra lösören, dock ej öfver ett värde af sjuttiofem kronor. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, hvarför pantsättningen skett.

Redan då frågan om utsökningslagens antagande förevar å 1877 års riksdag, förfäktades den mening, att gäldenärens rätt att undantaga egendom borde sträckas längre än nu anförda stadgande medgifver. Det särskilda utskott, som för frågans behandling tillsattes, föreslog i sitt utlåtande, att, då utväg till nödtorftigt uppehålle saknades, gäldenären borde berättigas undantaga — förutom förråd till ofvan angifven myckenhet — arbetsredskap och husgeråd till ett värde ej öfverstigande etthundra kronor. Andra kammaren biföll denna utskottets hemställan med någon jämkning i ordalagen. Under diskussionen i första kammaren blef utlåtandet från flera håll understödt; men vid votering stannade kammaren i det beslut, att värdet af de lösören, som under nämnda förutsättning finge undantagas, borde sättas till femtio kronor. Härefter sammanjämkades kammarnes beslut i detta ämne till den lydelse, som återfinnes i ofvan anförda lagrum.

Efter lagens ikraftträdande har frågan om höjande af det belopp, till hvilket gäldenär sålunda äger från utmätning undantaga lösören, upprepade gånger blifvit i riksdagen upptagen af enskilda motionärer; men dessa framställningar hafva hitintills icke vunnit Riksdagens bifall. Sista gången förevar frågan å 1899 års riksdag och gällde då beloppets höjande till 300 kronor, i hvad landsbygden anginge. Lagutskottet, som fann vissa betänkligheter möta emot den ifrågasatta förhöjningen och i förslagens begränsning att gälla allenast landsbygden såg ett ovillkorligt hinder att lämna detsamma sitt understöd, förklarade sig emellertid icke vilja underkänna betydelsen af de skäl, som kunde tala för en utvidgning af gäldenärens ifrågavarande rätt.

Under den tid af tjugusju år, som förflutit efter utsökningslagens antagande, har penningevärdet så sjunkit, att en höjning af den siffra, som angifver gränsen för gäldenärens nämnda rätt, synes mig nödvändig, om lagen skall bibehållas vid den verkan, som med densamma varit åsyftad.

En ändring i denna riktning utgör också ett af syftemålen med en framställning, som den 19 nästlidne januari å Stockholms arbetarekommuns vägnar ingifvits och som jag härmed anhåller att för Eders Kungl. Maj:t få anmäla. I samma framställning framhålles jämväl såsom önskvärdt, att gäldenärs rätt att från utmätning undantaga nödiga arbetsredskap eller andra lösören icke, på sätt nu äger rum, göres beroende af förutsättningen, att utväg till nödtorftigt uppehålle saknas. En jämkning i antydda afseende finner jag för min del vara billig. Då de lösören, som kunna till undantagande förekomma, i regeln utgöras af de för gäldenären och hans familj nödvändigaste husgeråden äfvensom i vissa fall af arbetsredskap, kunna dessa lösören icke fräntagas gäldenären utan att han för tillfället

alldeles utblottas. Äfven om han äger tillfälle att dag från dag underhålla sig och de sina, följer däraf ingalunda, att han har medel för anskaffande af oundärliga husgeråd eller sådana arbetsredskap, som för ett fullständigt utnyttjande af hans arbetskraft må erfordras; likasom det kan inträffa, att den utväg till uppehälle, som vid utmätningen förefanns, strax därefter genom sjukdom eller andra tillfälliga orsaker stänges. Det villkor, som nu i svensk lag för gäldenärens rätt att undantaga arbetsredskap och husgeråd uppställes, är också för de allra flesta utländska lagstiftningar okänt.

Det synes mig alltså, att gäldenär, oafsedt om tillfälle till nödortigt uppehälle finnes eller icke, bör äga från utmätning undantaga icke allenast, på sätt i gällande lag finnes föreskrifvet, nödiga gång- och sängkläder för sig själf, sin hustru och sina oförsörjda barn utan äfven nödiga arbetsredskap eller andra lösören till visst angifvet värde. Med hänsyn till hvad ofvan blifvit anfördt torde detta värde icke böra sättas lägre än till 150 kronor. I enlighet med dessa grundsatser, hvilka torde böra föranleda en motsvarande ändring i konkurslagen beträffande värdet af de lösören, som gäldenär äger att från konkursbo uttaga, samt betingelserna för deras undantagande, har jag låtit inom justitiedepartementet uppgöra förslag till:

1:o) lag om ändrad lydelse af 65 § utskökningslagen; och

2:o) lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.»

Efter uppläsande af nämnda lagförslag af den lydelse bilagorna litt. A och B vid detta protokoll utvisa, yttrade departementschefen, att han ansåge det önskvärdt, att, innan ärendet underkastades vidare behandling, Kungl. Maj:ts befallningshafvande finge yttra sig öfver de upprättade förslagen, samt att han förty hemställde, att sagda myndigheters utlåtan den öfver förslagen måtte genom note ur protokollet infordras.

Till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt tacktes, på tillstyrkan jämväl af statsrådets öfrige ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Aug. von Hartmansdorff.

Bilaga litt. A.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen.

Häriigenom förordnas, att 65 § utsökningslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra lösören, dock ej öfver ett värde af etthundrafemtio kronor. Saknas utväg till nödtorftigt uppehälle; då skall af det förråd, som i huset finnes, undantagas hvad till underhåll för en månad tarfvas. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, hvarför pantsättningen skett.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19 .

*Bilaga litt. B.***Förslag**

till

Lag**om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.**

Härigenom förordnas, att 30 § konkurslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Gäldenär skall, där han sig ej annorledes försörja kan, af konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn under två månader från den dag, offentlig stämning gifven är. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män öfverlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagdt är. Gäldenären varde ock tilldeladt hvad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid Rätten till förhör, eller annorstädes till afgifvande af upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom Rättens domsaga, än som tarfvades, om han därinom, å ort där han sist vistades, sig uppehölle. I öfrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, hustru och oförsörjda barn, dels ock nödiga arbetsredskap eller andra lösören, dock ej öfver ett värde af etthundrafemtio kronor.

Kommer tvist upp i anledning af hvad nu stadgadt är; pröfve Rätten hvad gäldenären består må med afseende såväl å hans behof och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och beredvillighet att gode männen tillhandagå.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19 .

Utdrag ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 7 oktober 1904.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger anmälde Kungl. Maj:ts befallningshafvandes genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 12 februari 1904 infortrade utlåtanden öfver två inom justitiedepartementet upprättade lagförslag, nämligen förslag till lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen samt förslag till lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen,

äfvensom en af förste stadsfogden i Stockholm Erik Bredberg den 23 sistlidne augusti ingifven underdånig skrifvelse angående samma lagförslag.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda handlingar, hemställde departementschefen, att högsta domstolens utlåtande öfver de upp-

rättade lagförslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom note ur protokollet inhämtas.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Carl Lundquist.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 18 oktober 1904.*

Tredje rummet.

Närvarande:

Justitieråden: CLAËSON,
HELLSTRÖM,
BILLING,
BOHMAN,
QUENSEL.

Tillförordnade byråchefen för lagärenden, konstituerade revisionssekreteraren Hellner föredrog:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 7 oktober 1904, utvisande, att Kungl. Maj:t förordnat, att högsta domstolens utlåtande skulle, jämlikt § 87 regeringsformen, genom note ur protokollet inhämtas öfver upprättade förslag till lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen samt förslag till lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen; varande förslagen under litt. B och C bilagda detta protokoll.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen.

Justitierådet Quensel, med hvilken justitieråden Hellström, Billing och Bohman instämde, yttrade:

»Jag hemställer, att i sammanhang med nu föreslagna förändringar en jämkning af redaktionen må äga rum, hvarigenom tydligare än för närvarande är fallet utmärkes, dels att ej andra än nödiga lösören skola vara

skyddade för utmätning, dels ock att i det utmätningss fria beloppet ej inbegripes värdet af gång- och sängkläder.»

Justitierådet *Clässon* anförde: »Vid lagstiftning i detta ämne har man att tillse, å ena sidan, att borgenären, såvidt möjligt, får sin fordran fullt ut hos gäldenären, och, å andra sidan, att denne senare icke beröfvas det allra nödvändigaste för livets nödtorft. Dessa båda principer, rättens och barmhertighetens, synas mig vara i 65 § utsökningslagen enligt dess nuvarande lydelse på ett skäligt, efter tidsförhållandena lämpadt sätt afvägda mot hvarandra.

Hvad särskildt angår den ifrågasatta förhöjningen från 75 kronor till 150 kronor af det värde, hvartill arbetsredskap och andra lösören må vid utmätning undantagas, synes i ärendet vara upplyst, att sedan utsökningslagens antagande år 1877 någon nämnvärd prisstegring icke ägt rum i afseende å arbetsredskap och enklare husgeråd, enär dessa numera tillverkas fabriksmässigt. Härtill kommer att, enligt hvad öfverståthållare-ämbetet meddelat, egendomen i gäldenärens bo måste värderas lågt för att värderingen skall kunna öfverensstämma med de pris, som vid exekutiva auktioner betalas, och att förty ett utmätningssvärde af 75 kronor motsvarar ett bo, som i inköp kostat 300 å 400 kronor. Då hvad som utmätes och hvad gäldenären får undantaga naturligtvis måste värderas efter lika grunder, torde häraf följa, att vid utmätningar i Stockholm arbetsredskap och andra lösören, som få undantagas, ha ett inköpsvärde af minst 300 kronor; ett förhållande som jämväl synes framgå af ett i tryck tillgängligt referat af ett föredrag, hållet år 1903 inom Stockholms arbetarekommun, hvars ansökning ligger till grund för det ifrågavarande lagförslaget.

Det är känt att redan med nuvarande bestämmelser stora svårigheter förefinnas för moder till oäkta barn att genom utmätning hos barnets fader utfå det denne ålagda barnuppfostringsbidrag, och svårigheter att medelst utmätning erhålla domfäst skadestånd lära ofta vara för handen för den, som blifvit misshandlad eller eljest genom annans förbrytelse lidit skada. Höjes nu värdet af hvad som får undantagas från utmätning, lär det blifva än större svårigheter för dylika fordringsägare att göra sin rätt gällande. Dessa fordringar synas dock vara af så behjärtansvärd art, att, om en förändring skall göras i 65 § utsökningslagen, bör, enligt mitt åskådningssätt, den snarare gå i den riktningen att vid utmätning för dylika fordringar gäldenär, som är ogift, knappt bör få undantaga allt hvad nu enligt lag är tillåtet.

På grund af det nu anförda får jag för min del afstyrka den föreslagna ändringen i 65 § utsökningslagen.»

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.

Justitieråden *Hellström*, *Billing*, *Bohman* och *Quensel* hänvisade till det af justitierådet *Quensel* vid förslaget till lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen afgifna yttrande.

Justitierådet *Claëson* åberopade hvad han vid samma lagförslag an-
fört och ansåg sig böra afstyrka jämväl det nu föreliggande lagförslaget.

Ur protokollet

Carl Lundquist.

*Utdrag ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
lördagen den 31 december 1904.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve GYLDENSTOLPE,
Statsråden: ODELBORG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN,
Justitieråden: LINDBÄCK,
 THOLLANDER.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet BERGER anmälde i underdånighet

Högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 7 oktober 1904 inhämtade utlåtande öfver uppgjorda förslag till

1:o lag om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen, samt

2:o lag om ändrad lydelse af 30 § konkurslagen.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade departementschefen:

»Inom högsta domstolen har endast en ledamot afstyrkt de ifrågasatta lagändringarna. Af hvad denne ledamot anfört synes mig särskildt

förtjäna uppmärksamhet hvad som rörer frågan om utmätning för barnuppfostringsbidrag. Om genom den föreslagna ändringen i utsökningslagen svårigheten att utfå barnuppfostringsbidrag blefve i afsevärd grad ökad, kunde det sättas i fråga att genom särskilda undantagsbestämmelser undvika ett dylikt resultat. Efter min mening finnes dock intet skäl att befara en sådan verkan af ändringen, emedan, såsom erfarenheten visat, i det stora flertalet fall den enda möjligheten att i utmätningssväg uttaga förfallna barnuppfostringsbidrag ligger i utvägen att utmäta innestående förfallen aflöning samt denna utväg ej på minsta sätt beröres af den föreslagna ändringen, hvilken endast innebär en utsträckt utmätningssfrihet med afseende å lösören.

De redaktionella ändringar, som högsta domstolens majoritet tillstyrkt, hafva blifvit iakttagna.»

Sedan departementschefen härefter uppläst berörda lagförslag med däri vidtagna redaktionella jämkningar, hemställde han, att dessa förslag måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition af den lydelse bilagan litt. C vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Aug. von Hartmansdorff.
